

‘Elk mens kan slechts één keer zijn dood betalen’

Twee enceneringen van Jan Lauwers

Op de scène stelt Jan Lauwers het sterven van zijn personages voortdurend uit. Erwin Jans over het gevecht van een regisseur met iets dat per definitie niet te enceneren is: de dood.

Bij het slotbeeld van de voorstelling *Julius Caesar* door de Needcompany zitten alle acteurs glimlachend op een hobbelpaardje te schommelen, terwijl op de achtergrond een fragment uit Händels opera *Giulio Cesare* speelt. Op een paardje schommelen wil zeggen dat je personage dood is. Shakespeares *Julius Caesar* is een bloedig stuk. De titelheld wordt in het derde bedrijf vermoord door een groep samenzweerders onder leiding van Brutus, Cassius en Casca. Aanvankelijk toegejuicht door het volk, moeten de samen-

zweerders na de beroemde rede van Marcus Antonius Rome ontvluchten. In het laatste bedrijf worden de legers van de samenzweerders door Antonius en Octavianus verslagen. In de versie van Jan Lauwers gaat iedereen op een schommelpaardje zitten: overwinnaars en overwonnenen. Iedereen gaat dus dood. Of misschien toch niet.

Sterven op de scène is niet zo evident in de voorstellingen van Lauwers. Het gaat zelden vlot en het gebeurt vaak tot groot ongenoegen van de acteurs/personages. De verteller,

die aanwezig is om het publiek van informatie te voorzien over plaats en tijd van de handeling, moet vaak duidelijk maken, niet alleen aan het publiek maar ook aan de acteur, dat het gedaan is met een bepaald personage. Hij zegt dan expliciet: “Die of die sterft.” De acteur die Casca speelt in *Julius Caesar* bijvoorbeeld heeft het daar zeer moeilijk mee en verlaat verontwaardigd de scène als hij te horen krijgt dat hij dood is. Anderen bewegen nauwelijks van hun plaats en sterven met een glimlach naar elkaar.

Moeizaam sterven

Ook in Lauwers' tweede Shakespeare, *Antonius und Cleopatra*, wordt er moeizaam (en tegelijk lichtvoetig) gestorven. Maar dat is al zo in het stuk zelf. Na de dood van Caesar vormt Antonius tesamen met Lepidus en Octavianus het eerste triumviraat. Antonius krijgt de oostelijke provincies van Rome onder zijn beheer. Daar bezwijkt hij voor de charmes van de Egyptische koningin Cleopatra. Met haar legers trekt hij op tegen Rome, maar wordt in een zeeslag overwonnen. Hij beschuldigt Cleopatra van verraad. Als wraak laat zij Antonius het bericht bezorgen dat zij zelfmoord gepleegd heeft. Antonius heeft geen reden van bestaan meer en aan zijn vriend Eros vraagt hij om doorstoken te worden. Maar deze laatste doorsteekt zichzelf. Antonius werpt zich dan op zijn eigen zwaard, maar overleeft. Aan verschillende van zijn vrienden smeekt hij om het karwei af te maken, maar iedereen weigert. Dan ont-

Antonius und Cleopatra, Needcompany / Joseph Gallus Rittenberg

